

Vergaderjaar 1992-1993

23 081

Wijziging van de Gerechtsdeurwaarderswet ter nadere regeling van de gevolgen van ambtshandelingen van gerechtsdeurwaarders die in strijd zijn met de volkenrechtelijke verplichtingen van de Staat

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 18 mei 1993

De vaste Commissie voor Justitie¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar bevindingen.

Onder het voorbehoud dat de regering de gestelde vragen tijdig zal hebben beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

Algemeen

1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van dit wetsvoorstel. Zij vroegen de regering uiteen te zetten waarom de in dit wetsvoorstel geregelde materie niet meteen is opgenomen in het ook bij de Tweede Kamer aanhangige wetsvoorstel houdende de Gerechtsdeurwaarderswet. De uitspraak van de Hoge Raad lag toch ruim voor de indiening van laatstgenoemd wetsvoorstel?

Voorts vroegen deze leden of er over dit wetsvoorstel overlegd is met de Koninklijke Vereniging van Gerechtsdeurwaarders en zo ja, wat dit overleg heeft opgeleverd.

De leden van de VVD-fractie hadden met belangstelling van dit wetsvoorstel kennisgenomen. De bedoeling van dit wetsvoorstel is om te voorkomen dat de Nederlandse Staat in verlegenheid wordt gebracht wegens een civiele procedure tegen een vreemde staat. Enkele aanvullende wettelijke bepalingen zijn nodig om de regering beter in staat te stellen haar verantwoordelijkheid in dezen waar te maken.

2. Immuniteit van rechtsmacht

De leden van de CDA-fractie konden op zichzelf begrip opbrengen voor de wens van de regering om de kans zo klein mogelijk te maken dat zij in verlegenheid wordt gebracht door een in Nederland tegen een vreemde staat aangespannen civiele procedure.

Zagen deze leden het juist dat het feitelijk alleen maar kan gaan om

¹ Samenstelling:

Leden: Stoffelen (PvdA), V. A. M. van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), Laning-Boersema (CDA), Dijkstal (VVD), Vermeend (PvdA), Brouwer (GroenLinks), Kohnstamm (D66), Wolffensperger (D66), ondervoorzitter, Swildens-Rozendaal (PvdA), voorzitter, Van Traa (PvdA), De Hoop Scheffer (CDA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA), Biesheuvel (CDA), Jurgens (PvdA), Koffeman (CDA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Zijlstra (PvdA) en M. M. van der Burg (PvdA).
Plv. leden: Apostolou (PvdA), Vacature CDA, J. T. van den Berg (SGP), Koetje (CDA), Dees (VVD), Te Veldhuis (VVD), Van der Heijden (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Vliegenthart (PvdA), Sipkes (GroenLinks), Scheltema-de Nie (D66), Groenman (D66), Van der Vaart (PvdA), Middel (PvdA), Tegelaar-Boonacker (CDA), Bijleveld-Schouten (CDA), Doelman-Pel (CDA), Hillen (CDA), Stemerding (PvdA), Vreugdenhil (CDA), Leerling (RPF), Van Nieuwenhoven (PvdA) en Van Heemst (PvdA).

procedures tegen buitenlandse ambassades of andere internationale organen alhier gevestigd zoals het geval was in relevante recente arresten inzake de ambassades van Zaire, Suriname (zaak-Oltmans) en de VS?

Zij meenden dat het dan wel van belang is om zo scherp mogelijk te bepalen wat de regering verstaat onder «volkenrechtelijk erkende taken» en «volkenrechtelijke verplichtingen». Het laatste leek deze leden wat ruimer dan het eerste. Bovendien achtten deze leden het waarschijnlijk dat de taken betrekking hebben op de buitenlandse mogendheid en de verplichtingen slaan op de Nederlandse staat.

De tot de CDA-fractie behorende leden hadden enige twijfel of wetgeving voldoende adequaat kan zijn om aan de in de praktijk ontstane situatie tegemoet te kunnen komen en vroegen in het bijzonder wat wetgeving nog kan toevoegen aan de heldere uitspraken van de Hoge Raad.

Is het middel van wetgeving voorts niet wat te zwaar en te algemeen, als in aanmerking wordt genomen dat het slechts om een drietal rechtszaken gaat, zo vroegen deze leden.

Voorts vroegen zij of de Nederlandse staat door buitenlandse staten is aangesproken om verantwoording af te leggen dan wel een schadevergoeding te betalen. Tenslotte merkten deze leden op dat naar hun opvatting de uitspraak van de Hoge Raad van 22 december 1989 (vd Hulst-Verenigde Staten) mede tot doel had misbruik van immuniteit in te dammen door als algemene regel te aanvaarden dat bij privaatrechtelijke handelingen door een vreemde staat een beroep op immuniteit niet mogelijk is, met uitzondering van de situatie dat een vreemde staat het aangaan van bij voorbeeld een arbeidsovereenkomst afhankelijk kan stellen van een veiligheidsonderzoek.

Van bovengenoemde algemene regel zagen de leden van de CDA-fractie weinig terug in het wetsvoorstel. Zij wezen er voorts op dat diverse volkenrechtsspecialisten (Kooijmans, Barnhoorn) het arrest van de Hoge Raad eigenlijk nog te ver vonden gaan ten gunste van de vreemde staat.

Resumerend stelden de leden van de CDA-fractie vast dat zij nog niet overtuigd waren van de noodzaak tot het treffen van een wettelijke regeling als hier voorgesteld.

Het kwam de leden van de VVD-fractie voor dat een beoordeling van immuniteit van rechtsmacht toekomt aan de rechterlijke macht.

Door bepalingen op grond van dit wetsvoorstel kunnen ambtshandelingen door deurwaarders door toedoen van de regering worden verhinderd. Zou het niet juister zijn, zo vroegen deze leden, als er wel een informatieplicht voor de gerechtsdeurwaarders komt maar dat aan de regering geen bevoegdheid toekomt om bepaalde handelingen te voorkomen?

Het is toch niet altijd even duidelijk of een procedure civielrechtelijk is dan wel de problematiek van immuniteit van rechtsmacht betreft. Is er enig idee, zo vroegen deze leden verder, hoe vaak gerechtsdeurwaarders de minister van Justitie in staat moeten stellen tot ambtshandelingen als de onderhavige.

Voorts wezen deze leden op het gevaar dat de gekozen constructie er juist toe kan bijdragen dat een vreemde mogendheid het de Nederlandse regering kwalijk neemt, dat een bepaalde procedure wordt gevoerd. Immers, de Nederlandse regering lijkt de mogelijkheid te krijgen dit te verhinderen.

In de huidige situatie kan de regering zich erop beroepen, dat over dergelijke zaken de onafhankelijke rechter uitspraak doet. Zij vroegen de regering hierop te willen ingaan.

3. Immunititeit van executie

Ook hier is, zo meenden de leden van de CDA-fractie van essentieel belang wat precies onder het begrip «volkenrechtelijke verplichtingen» valt. Wel is deze materie overzichtelijker omdat de uitspraak van de Hoge Raad met betrekking tot de Zairese ambassade (NJ 1991,247: een vreemde Staat kan niet door de Nederlandse rechter failliet worden verklaard) niet voor tweeeërlei uitleg vatbaar is. Dat laatste geldt, zoals de regering ook stelt, niet voor de beslaglegging. De meningen of er wat dat betreft immunititeit van executie is, zijn verdeeld. Deze leden vroegen de regering dan ook uiteen te zetten waarop de stelling dat beslag niet mogelijk is, berust. Zijn daar rechterlijke uitspraken over geweest die die stelling bevestigen?

Wat zijn de meningen in de vakliteratuur?

Hoe is deze materie in andere westerse landen geregeld?

Artikelen

Artikel 1

A

De leden van de CDA-fractie vroegen of zij het goed zagen dat een handeling in strijd met het derde lid weliswaar grond vormt voor een disciplinaire maatregel maar desalniettemin een rechtsgeldige ambtshandeling oplevert.

Artikel 3a

Zoals hierboven al gesteld hechtten de leden van de CDA-fractie eraan dat de regering een poging doet om de omvang van het probleem aan te geven. Hoe vaak is het voorgekomen dat de minister van Justitie niet (tijdig) werd geïnformeerd? Alleen met deze informatie is te bepalen of artikel 3 derde lid van het wetsvoorstel houdende de Gerechtsdeurwaarderswet (22 775) niet afdoende is. Met betrekking tot het derde lid merkten deze leden op zich te kunnen vinden in het standpunt van de Raad van State dat de aanzegging schriftelijk moet geschieden en dat na een eventueel onvermijdelijke mondelinge aanzegging een schriftelijke tekst – wat dus meer is dan een bevestiging – onverwijld dient te volgen. Deze leden vreesden dat door de redactie van het derde en vierde lid het in hun visie te ruime criterium «vereiste spoed» twee keer (bij bevestiging en bij de motivering) gehanteerd kan worden. Dit achtten zij overbodig. Zij gaven de regering dan ook in overweging de tekst verder aan te scherpen.

Hun ontging de relatie tussen het vijfde lid van dit artikel en het derde lid van artikel 3 van wetsvoorstel 22 775.

De voorzitter van de commissie,
Swildens-Rozendaal

De griffier van de commissie,
De Gier